

СТАНОВИЩЕ

от доц. Гургана Ненова, доктор
Член на научно жури и изготвящ становище
на дисертационният труд на Маргарита Валериева Аврамова
на тема:

„ ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА КИНЕЗИТЕРАПИЯ ВЪРХУ ФИЗИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ И ДВИГАТЕЛНА АКТИВНОСТ ПРИ ДЕЦА С ДЕТСКА ЦЕРЕБРАЛНА ПАРАЛИЗА “

Област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт
Професионално направление 7.4 Обществено здраве
Научна специалност „ Кинезитерапия”
Научен ръководител: доц. д-р. Румяна Бахчеванджиева д.м.

ДАНИИ ЗА ПРОЦЕДУРАТА: Със заповед на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград през 2015 г. Маргарита Валериева Аврамова е зачислена като докторант редовна форма на обучение за присъждане на ОНС „ доктор” по научна специалност „ Кинезитерапия”. На основание на решение на катедрен съвет на катедра „Кинезитерапия” и с решение на Факултетен съвет на факултета „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ с протокол № 29/07 от 08.05.2019 г. и заповед на ректора № 945 от 13.05.2019 г. относно готовността за публична защита и предложение за Научно жури, Маргарит Валериева Аврамова е отчислена.

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАНТА: Маргарита Валериева Аврамова завършва „Кинезитерапия“ ОКС „бакалавър“ през 2012 г. в ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград и през 2013 г. придобива магистърска степен по „Кинезитерапия“ в Национална спортна академия „ Васил Левски” – София.

През 2009 г. работи като кинезитерапевт - администратор в Медицински терапевтичен център гр. Барселона, Испания, от 2012 г. до 2014 г. работи в Звено за социални услуги – Дневен център за деца и младежи с увреждания „Слънчев ден“ гр. Симитли като кинезитерапевт. В края на 2014 г. за кратко е в „ФТЦ Вяра, надежда, любов“ гр. Благоевград, а от 2018 г. и в момента работи в спортно – възстановителен център „Бачиново“ гр. Благоевград и от 2017 г. и

в момента е асистент към катедра „Кинезитерапия“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград.

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА - Дисертационният труд разработен от Маргарита Аврамова е в обем от 146 страници и съдържа седем глави: литературен обзор, собствени проучвания, резултат и анализ, заключение, изводи, препоръки за практиката, приноси и библиография. Трудът е онагледен с 73 таблици, 33 графики и 4 приложения, а библиографската справка включва 159 литературни източника, от които 36 на кирилица и 123 на латиница.

Текстът на дисертационния труд е написан на добър научен език, без правописни грешки и може да се твърди, че той е оригинален като са спазени правилата за цитиране на литературните източници.

Разглеждането на темата е провокирано от съвременните предизвикателства за подобряване качеството на живот при деца с диагноза детска церебрална парализа (ДЦП) като едно от най-често срещаните заболявания в детската невропатология. Заболяването се проявява в 2/1000 живо родени деца, което определя сериозността и ангажираността на много и различни специалисти в решаването на проблемите на пациентите с такава патология. Както пише авторката позоваваща се на множество публикации по темата с висока степен на достоверност се установява епилепсия при 25% от пациентите, като 50% имат интелектуален дефицит, 30% са с тежък двигателен дефицит, 25% имат поведенчески отклонения, 20% - разстройства на съня, 10% са със зрителни нарушения, проблеми с възприятията, образованието и адаптацията и е необходимо разрешаването на тези проблеми да става интердисциплинарно. Неврорехабилитация или развойна неврорехабилитация е един непрекъснат и последователен процес, имащ за цел стимулиране и развиване на моторни умения, говор, реч, сетивни смущения, ориентация на тялото в пространството, мисловна дейност, учебни умения, които да осигурят по-високо качество на живот и максимално социализиране на детето със специални нужди. От казаното до тук и досегашния опит, докторантката описва необходимостта от използването на специализирани средства и методи под формата на кинезитерапевтични програми. Според нея позовавайки се на задълбочено проучване, практическият си опит и професионален интерес тези деца се нуждаят от продължителни кинезитерапевтични грижи с цел подобряване на физическата им активност и самостоятелност.

Целта и поставените 5 задачи на изследването са формулирани ясно и са изпълнени напълно.

Проведено е изследване в периода 2015 - 2019 г., като е проучено физическото и двигателно развитие на деца на възраст от 3 до 7 г. с диагноза ДЦП, преминали през Дневни центрове в област Благоевград (ДЦДМУ „Слънчев ден“

гр. Симитли, СЦРИ гр. Симитли, ДЦДМУ и ЦОП „Символ на Любовта“, гр. Гоце Делчев). Разглежданият в дисертационния труд контингент е разпределен в две групи по равен брой – експериментална група 30 деца и контролна група 30 деца.

Литературният обзор на дисертационния труд съдържа достатъчен обем от информационен материал, отразяващ изчерпателно съществуващия опит в областта на изследвания проблем. Описана е съвсем подробно детската церебрална парализа като заболяване – епидемиология и етиология, класификация, клинична картина, ранна диагностика, диференциална диагноза. Разгледани са морфофункционалните, психологичните и координационно – двигателните характеристики на детската възраст. Внимание е обърнато на съвременните аспекти на лечение при ДЦП както медикаментозното лечение, оперативното лечение така е направен и сравнителен анализ на кинезитерапевтичните методики за въздействие при деца с ДЦП у нас и в чужбина.

Постановка на проблема. Работната хипотеза се позовава на прилагането на комплексна методика на кинезитерапия, включваща ежедневна, персонализирана терапия, която е комбинация от класическа методика и елементи от методите на Перфети и Доман-Делакато, базирана на съвременните принципи на неврорехабилитацията. С така формулираната хипотеза докторантката, предполага и в труда показва, че се повлиява позитивно физическото развитие и двигателната активност на деца с ДЦП, както подобряване и качеството им на живот. За проверка на тази хипотеза е изследвала две групи деца с поставена диагноза ДЦП – спастична хемиплегия. Авторката е обърнала внимание на някои съпътстващи заболяването състояния като епилептични припадъци, умствена изостаналост, разстройства в зрението и речта, които правят някои от методите на кинезитерапията много трудно или съвсем неизползваеми. Поради това и от проучванията на досегашния опит тя определено потвърждава необходимостта от специализирани средства и методи под формата на кинезитерапевтични програми, тъй като всяка методика има своите позитиви и недостатъци, и е добре да се използва комбинация от взаимно-допълващи се техники, които да имат за цел повлияване на всички засегнати двигателни и интелектуални функции.

В организация и контингент на проучването докторантката представя клиничния си опит в предоставянето на кинезитерапевтични грижи при 60 деца на възраст от 3 до 7г, от Дневни центрове в област Благоевград с диагноза ДЦП. Изследването е осъществено за периода от 2015 – 2019г. като е изследвано физическото и двигателно развитие на децата, разпределени в две групи по 30 деца: *експериментална група (ЕГ) и контролна група (КГ)*, от тях 34 момчета

и 26 момичета. Организацията на изследването и цялостното разработване на дисертационния труд са преминали през три етапа:

I етап: планиране и организация на проучването (юли 2015 – януари 2016).

II етап: провеждане на изследването (февруари 2017 – септември 2018).

III етап: обработка на получените резултати (октомври 2018 – декември 2018).

От методите за функционална диагностика са отчетени антропометрични и соматоскопични показатели, ъглометрия, тест на Ashworth за спастичност на мускулатурата, модифициран тест по Brunstrom за деца, тест на Holt, модифициран по Чавдаров, измерване на глобалната моторика, чрез GMFM – 88 и GMFM – 66 – GMFM, както и цялостното психомоторно и двигателно развитие на децата.

В раздела методики на проучването се отразяват собствените клинични наблюдения и работа на авторката при прилагането на кинезитерапия при този вид патология. Методите и средствата на кинезитерапия са много и разнообразни, поради което докторантката подбира такива, които са доказали своята ефективност като и такива, които не са чак толкова познати и използвани в България - Перфети и Доман-Делакато техники, но са все по-често срещани в чуждестранната литература. В първите месеци на провеждане на процедурите методиката е прилагана 3 пъти седмично за всички кинезитерапевтични процедури и при двете групи на изследване, с изключение на невроразвойните методики от собственната методика, които са прилагани ежедневно, по няколко пъти на ден и в домашни условия с помощта на родителите. От кинезитерапевтичните методи при експерименталната група са използвани: масаж, пасивни упражнения/ стречинг/ механотерапия, термо/криотерапия, активна кинезитерапия, фийтбол, рефлекторна кинезитерапия – Perfetti и Doman-Delacato, рекреация - “fit and fun” (танци и спортове) и кондуктивно обучение. Подбора на средствата и дозировката в кинезитерапевтична методика се ръководят от аналитичната преценка на функционалния дефицит и състоянието на детето. За децата от контролната група кинезитерапията, която включва авторката е класическите методики масаж, термотерапия, пасивни, активни и фийтбол упражнения. Данните са представени в таблици и графично изобразени на диаграми след статистическа обработка. Анализът на получените данни е прецизен и задълбочен.

В главата резултати и анализ са използвани елементи от описателната статистика, проверка на хипотези за сравняване на параметрите на извадката. Подробно е описано влиянието на кинезитерапевтичните методики върху физическото развитие на децата с ДЦП, обема на движение на горен и долен крайник, влиянието върху спастичността на мускулатурата, повлияването на глобалната моторика и при двете изследвани групи. Всички получени резултати от проучването са представени нагледно в таблици и графики, от

които се виждат предимствата от прилагането на собствената методика. Подобряването при експерименталната група по отношение на грубата моторика и функционалните възможности на изследваните деца показва и акумулиране на постигнатото с времето, като стойностите се запазват в значително дългосрочен план, година и половина след започване на изследването. Апробираната методика показва предимства в подобряване двигателната активност и качество на живот на тези деца.

ИЗВОДИТЕ отговарят на поставените цел и задачи, и доказват поставената работна хипотеза.

АВТОРЕФЕРАТЪТ предоставя необходимата есенциална информация от дисертацията като неговия обем и структура са според изискванията.

ПРИНОСИТЕ в дисертационния труд са в научно-теоретичен, научно-приложен и практически аспект оформени в 5 отделни точки.

ПРЕПОРЪКИТЕ, които са оформени на базата на получените резултати показващи по-добро качество на живот на децата с ДЦП поради по-добрите функционални възможности след прилагането на собствената методика определено може да бъде използвана в социални центрове, както и в амбулаторни условия от специалисти кинезитерапевти, ерготерапевти, рехабилитатори, както и след обучение на родителите на децата с ДЦП.

ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ В НАУЧНИ ФОРУМИ: Представени са 6 публикации по темата на дисертацията. Четири от публикациите са самостоятелни и две в съавторство.

Критични бележки: Освен някои стилистични и пунктуационни грешки не откривам сериозни пропуски в така предоставения ми дисертационен труд за рецензиране, които не считам за съществени.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Считам, че представеният ми за рецензиране дисертационен труд на Маргарита Валериева Аврамова отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“-Благоевград и му давам обща положителна оценка.

Предлагам на уважаемото Научно жури, да присъди образователната и научна степен "доктор" в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.4. Обществено здраве“, по научна специалност „Кинезитерапия“ на докторантката Маргарита Валериева Аврамова.

20.06.2019 год.

Изготвил становището: ......
/ доц. Гергана Ненова, доктор/